

 άρθρο

 Του
 Χαρίδημου
 Τσοούκα*

Κρατήστε με μην τον σκοτώσω!

Στην ανάγκη μας να νιώσουμε αξιοπρεπείς θα πιστέψουμε τα πάντα — ότι την επόμενη φορά ο Κοτζιάς θα τραβήξει και πιστόλι. Αλλά οι απειλές είναι δίκικο μαχαίρι. Όταν είναι αναξιόπιστες, δείχνουν όχι μόνο αναποφασιστικότητα, αλλά καθιστούν τον χρήστη τους ανυπόληπτο, αποθρασύνοντας τον αντίπαλο.

Το εθνικό μας αίσθημα ικανοποιήθηκε, υποθέτω. Νιώσαμε, επιτέλους, περήφανοι ξανά. Ο υπουργός Εξωτερικών Νίκος Κοτζιάς προειδοποίησε την Άγκυρα: «Την επόμενη φορά δεν θα υπάρξει ειρηνική συμπεριφορά από την ελληνική πλευρά». Το μήνυμά του ερμηνεύτηκε ως ένδειξη «αυστηρότητας» προς την Τουρκία. Η γειτονική χώρα ξέρει τώρα ότι οι τσαμπουκάδες δεν περνάνε σε μας! Στην ανάγκη μας να νιώσουμε αξιοπρεπείς θα πιστέψουμε τα πάντα — ότι την επόμενη φορά ο Κοτζιάς θα τραβήξει πιστόλι!

Το εννοούσε; Όταν ρωτήθηκε ποια θα είναι η αντίδραση της Ελλάδας σε επιπλέον περιστατικό εμβολισμού ελληνικού πλοίου από την Τουρκία, ο υπουργός Εξωτερικών απάντησε: «Δεν θα το ξανακάνει. Δεν πρέπει να ξαναγίνει. Αυτό πρέπει να το ακούσουν οι Τούρκοι». Εδώ, βλέπετε, η αποφασιστικότητα αρχίζει να κάμπτεται: ο κ. Κοτζιάς δεν δηλώνει κατηγορηματικά προθέσεις-απειλές («την επόμενη φορά θα αντιδράσουμε δυναμικά»), αλλά εκφράζεται προτρεπτικά — «δεν πρέπει να ξαναγίνει».

Αν είσαι Τούρκος στρατηγός, τι μήνυμα παίρνεις; Από τη μια μεριά ο αντίπαλός σου (ο Έλληνας υπ. Εξωτερικών) σε απειλεί, ενώ από την άλλη, εμμέσως, σε παρακαλά — «μην το ξανακάνεις». Φαντάσου να

έχει κάνει το παιδί σου μια αταξία. «Αν το ξανακάνεις, θα μπει τιμωρία», του λες. Και μετά συμπληρώνεις: «Δεν πρέπει να το ξανακάνεις». Η συμπληρωματική δήλωση-προτροπή προδίδει διστακτικότητα, εκπέμπει παράκληση, δείχνει ότι δεν είσαι αποφασισμένος. Η απειλή σου δεν είναι αξιόπιστη — γι' αυτό και το πιθανότερο είναι ότι θα αγνοηθεί. Πότε είναι μια απειλή αξιόπιστη; Όταν δείχνεις ότι είσαι διατεθειμένος να επωμιστείς κόστος προκειμένου να επιφέρεις αλλαγή στη συμπεριφορά του αντιπάλου. Η απειλή είναι ένας κανόνας απόκλισης, διατυπωθείς εκ των προτέρων, ο οποίος δηλώνει ότι θα τιμωρήσεις κάποιον αν δράσει με τρόπο που δεν σε βρίσκει σύμφωνο. Η απειλή διατυπώνεται προκειμένου να αλλάξεις τη συμπεριφορά του αντιπάλου: να μην κάνει αυτό που θεωρείς επιζήμιο. Η περίφημη ρήση του Τσώρτσιλ «αν θέλεις ειρήνη ετοιμάσου για πόλεμο» σε αυτό αποσκοπεί. Είσαι διατεθειμένος να αναλάβεις το κόστος του πολέμου ακριβώς για να επιφέρεις αλλαγή στη φιλοπόλεμη συμπεριφορά του αντιπάλου. Πόσο αξιόπιστες είναι οι απειλές της Ελλάδας; Ελάχιστα. Ο ίδιος ο κ. Κοτζιάς μετατρέπει την αρχική του απειλή σε προτροπή-έκκληση — άρα εμφανίζεται διστακτικός. Πριν από έναν ακριβώς χρόνο, ο υπουργός Άμυνας Πάνος Καμμένος απάντησε στον Τούρκο υπουργό Εξωτερικών κ. Τσαβούσογλου: «Δεν υπάρχει θέμα να πατήσει ελληνικό νησί ο Τσαβούσογλου. Αν θέλουν, ας δουν. Να δω πώς θα φύγουν από εκεί αν πατήσουν το πόδι τους. Οποιαδήποτε πρόκληση απαντάται». Ψεκασμένα λόγια του αέρα! Οι Τούρκοι παραβιάζουν τα χωρικά ύδατα, εμβόλισαν ελληνικό σκά-

φος, αλλά απάντηση δεν πήραν. Δεδομένου ότι οι απειλές του Καμμένου ήταν μια φούσκα («κρατήστε με μην τον σκοτώσω!»), γιατί να πάρει σοβαρά η Τουρκία τις διστακτικές απειλές του Κοτζιά;

Πιστεύει κανείς ότι η σημερινή, εξασθενημένη Ελλάδα της χρεοκοπίας, του πολιτικού διχασμού, με μειούμενους διαρκώς πόρους στις ένοπλες δυνάμεις, εξουθενωμένους πολίτες, με ερασιτέχνες κυβερνήτες, η χώρα στην οποία ένας στους τρεις αποφεύγει την υποχρεωτική στράτευση, έχει το σθένος να πολεμήσει; Αμφιβάλλω. Η ελληνική ελίτ ούτε κέντρα υποδοχής μεταναστών δεν μπορεί να διαχειριστεί καλά, θα είναι σε θέση να διαχειριστεί πολεμική εμπλοκή; Αλλά ακόμα κι αν είχαμε την αποφασιστικότητα να εμπλακούμε σε θερμό επεισόδιο, μας συμφέρει; Αμφιβάλλω. Τότε, προς τι οι παλικαρισμοί; Γιατί δεν περιοριζόμαστε σε έντονη διπλωματική γλώσσα και αντίστοιχες πρωτοβουλίες; Οι απειλές είναι δίκικο μαχαίρι. Όταν είναι αναξιόπιστες δείχνουν όχι μόνο αναποφασιστικότητα, αλλά καθιστούν τον χρήστη τους ανυπόληπτο, αποθρασύνοντας τον αντίπαλο. Είναι κανόνας στη στρατηγική: μην υιοθετείς απειλές που δεν θα υλοποιήσεις. Απαιτείται σύνεση.

Απευθυνόμενος πέρυσι τέτοιες μέρες στον Τούρκο υπουργό Εξωτερικών, ο κ. Καμμένος είπε: «Να του θυμίσουμε ότι πρωθυπουργός δεν είναι ο Σημίτης αλλά ο Τσίπρας, και υπουργός Εξωτερικών ο Κοτζιάς και όχι ο Πάγκαλος, και υπουργός Άμυνας εγώ». Αυτό ακριβώς είναι το πρόβλημα. Υπουργός Άμυνας είναι ο Καμμένος!

* Ο κ. Χαρίδημος Κ. Τσοούκας (www.htsoukas.com) είναι καθηγητής στα Πανεπιστήμια Κύπρου και Warwick